

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 356. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515385227008/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

Visti: Øvli han wa sæ løste en Sweith

244 *Filer*: om navneskiftet fra Øvli til E.: se evt. *AP* II, 344. – *skuldred sæ, skuldræde sig*: trak eller rystede på skuldrene. – *kaalhoigou*: kæphøj.

Pe Baahstrup: Jorren Maahstryer aa Pe Sou

1654 føjog Jorgen Marsvin bønderne i udflytterbyen Bastrup, Vuum Sogn, og lagde jorderne sammen til hovedgården Marsvinlund. Se Hans Hansen: *Studier over St. St. Blicher* (1898) s. 77ff.

Aalfæret(s), Oldfæder(s): bedstefar.

246 *Ønvestouni, Overstai*: se n.t.s. 120. – *Citis (...), Gaalt (...), Wanni (Øne)*: de adelige slægter Gris, Galt og Urne. – *før mange Tier sijn, før mange Tider siden*: n.t.s. 221. – *skønnied, skoggerlo*. – *Hou skane Dø? Hwad skander du?*: Hvid er der i vejen?

Kjæn Præjster: E Hællhæjst

Bygger måske på en hændelse i Torring Sogn, hvor en skandod skal være vægnet op på begravelsesdagen; se *TK&L*, 94f.

248 *e Hællhæjst, Hællhesten*: folkeovertro: trebenet, hovedløs hest, der varsler død. – *harad*: næsten. – *hæppend*: tungt haltende. – *kaikled*: bojede sig.

250 *Bied, Bied*: her: omgang. – *tæwæd, tæde*: vaskede.

252 *Trejgængdæwæ, Trejgængdæwæ*: efter lysning (se n.t.s. 119). – *æhle, ædelig, rjgugt*.

Jens Jensen: De farnelest Oer

Trykt første gang i *Nø* II 1827 med titlen *De farnelest Oer i Jens Jensens Ly, ætter hons æjn Beskrywæls*; optaget her med få ændringer (se ndf.) og med indledningen *Da w den hætt saant*. – Om modeller for Jens Jensen: se Alex. Rasmussen i: *Saml. til Jy. Hist. og Topogafi* 4, rk. II (1914), s. 53ff. og O. Bauditz: *Blicherske Soldatshistorier*: *DaSt* 1921, 49ff. og 1927, 93ff.

252 *Hæskæwæwæ, Hæskæwæwæ*: se n.t.s. 110. – *trøj Sæes, tv Sæes*: en bonde på over tres år fik en søn, ogammelmandsønens, fritaget for militærtjeneste. – *Brik*: lille smørskål. – *Kok*: se n.t.s. 238. – *Hautning, Haandhæwæ*: her: udseende. – *æne, Æne*: muntre. – *i Knggens Tj*: felttoget i Holsten 1813, hvor en allieret hær under den sv. tronfølger Bernadotte var den angribende part. – *Tinkelfjær, Eckenfjæde*: købstad i SO-Slesvig. – *Fraandenamen*: i 1813 stod Danmark i forbund med Frankrig over for en koalition af Rusland, Preussen, Sverige, Storbritannien og fra aug. 1813 Østrig. – *Fættæ*: fædder: en fr. ed.

254 *den røde Kjole*: den da. uniform; den fr. var blå. – *Blankere*: patrijhesoldater, der gik foran hovedstyrken og afsøgte området. – *Kikkæn!*: qui va là! fr. hvem der! – *Sakæmæwæwæwæ*: sacré nom de dieu! fr. i Guds hellige navn. – *Engle*: Anglus: fr. englændere. – *saa skal Dællen regja Dæ! saa skal Dæwæwæwæwæwæwæ*: if. en anekdote, forealt af B. i *Vestly Profil* (1839) s. 86 skulle da. hjælpetropper have brugt denne ed ved angreb i slaget ved Malplaquet 1709. – *huust en Bagkæwæ, busede en Bagkæwæ*: slog en kolbotte. – *fulttæ aa sækær*: bande og gale (på fr.), se ovf. – *den bitte Mand*: fanden.

– *Rassekorre*: Ratzeburg i Lauborg s.f. Holsten. – *Stralsund* (. . .) *Grow Skeel*: en præjsisk major v. Schill, der faldt ved Stralsund 31.5.1809. – *Lybek*: Her måtte general Blücher overgive sig til franskmændene 7.11.1807. – *et bitte Baan, et lille Bam*: En da. officer, der deltog i felttoget, beretter om en sådan episode i et brev (*DaSt* 1921, 60). – *Påiv mæ laang Rør, Påbe med lang Rør*: vive l'empereur: fr. leve kejseren. – *Isehou, Itze-hoe*: by i Holsten.

- 256 *Prins Eknehl*: den fr. hærfører Davout, fyrste af Eckmühl. – *adieu Røv aa Har(e)*: adieu au revoir: fr. farvel og på gensyn. – *Baanhowd* (. . .) *Kosak-ken(ten)*: Rusland bidrog til felttoget med et hjælpekorps af bl.a. k. Det var dog sv. kavalleri og ikke k., der 7.12.1813 angreb danskerne ved Bornhøved, en landsby i Holsten (se *DaSt* 1921, 62f). Derimod stod rytterfægtningen ved Ralsted i Holsten 21.12.1813 mellem russiske kosakker og Jyske Dragonregiment. – *Downe*: dobra, russ. godt. – *nære, nærg*: nærgående. – *Lallemand*: fr. general; deltog i Davouts forsvar af Hamburg. – *Brave Danno! A æ laang* (jeg er lang!): braves Danois! Allons! fr. tapre danske! Frem! – *Sestej, Sehested*: Kampen her fandt sted 10.12.1813. – *væk Per Mission!*: Avec permission! fr. Med tilladelse! – *Akkevit, Akva-vit*: allez vite, fr. skynd jer. – *mild Pardon*: mille pardons, fr. tusind gange om forladelse. – *De wa de siist Slaw*, (. . .): I No lyder slutn: *De wa de siist Slaw, a wa i; faar degaang a sku te aa sedd ou Hejsten, sagtied a mi jenn Bjen. De haad Taallenet skot fræ mæ ve Sestej, aa a haar heller alle sit et siin*: »Det var det sidste slag, jeg var i; for da jeg skulle til at sidde af hesten, savnede jeg mit ene ben. Det havde artilleriet skudt af mig ved Sehested, og jeg har heller aldrig set det siden.»

Mads aa Vrahnum: Hudden A fik Hold o Kjesten

Opt. skrevet som aftenunderholdning på Det Kgl. Teater 16.12.1832 med overskriften *Slaget ve Kjøvenhaun*. Omarb. og optrykt i *SD* med noter af B. (SSk XXVI, 269E) og med titlen *Hudden a fik Kjesten*; først ved indføjeisen i *E Bindstone* blev den tillagt Mads af Vranum.

- 258 *lane, lagt*: digtet. – *Degaang* (. . .): dvs. slaget på Kbås red 24.1801. – *Amaraal Nielsen*: den eng. admiral H. Nelson (1768-1805). – *hav, høj*: højhel- lig. – *Pust*: se n.t.s. 17. – *ringed sammen*: om klokkeringsringen lige før gudstjenesten. – *Prøvestien, Prøvesten*: det sydligste blokskib i den da. linje. – *Pe Lassen, Peder L.*: galt for Lorentz Lassen (1756-1837). – *saar tyk som Smul, saa tykt som Smul*: i tætte skarer. – *ponset*: støde, stanges (som gedebukke); her om hårdt slagsmål. – *Sjansiering, Changering*: lading og skydning.
- 260 *skaaave(r) skove*: her: skovle ind (om værdier, penge). – *Fek, Fikke*: lorum. – *læth ve sæ, lette ved sig*: lette sig. – *Ørum*: by SØ for Tjele. – *Twaarsæk*: se n.t.s. 112.
- 262 *kaastem hen, kastede dem hen*: if. Bs note 1836: bekostede deres begravelse. – *Ham sjæl, Ham selv*: kongen. – *knour*: pænt, smukt. – *jens Hammel, ens Hammel*: (se n.t.s. 216); om heste, der har lige stor byrde at trække: if. Bs